

N:o 21.

Af herr **E. O. V. Wavrinsky**, om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående offentliga revisorer.

Behovvet af en legaliserad kår af fullt utbildade, sjelfständiga revisorer gör sig med hvarje år allt mera gällande på snart sagdt alla områden af det offentliga lifvet. Till att i första hand söka möta detta behof bildades för 2 år sedan Svenska revisor-samfundet. För detsamma redogjorde jag utförligt i motion n:o 2 till Andra Kammaren sistlidne riksdag. Då emellertid detta samfunds uppgift är ideel och kräfver för sitt förverkligande betydande uppoffringar af det fåtal medlemmar, som befinnas villiga att under sådana omständigheter inträda i samfundet och som fylla de fordringar, samfundet uppställer för medlemskapet, ingick samfundet den 4 februari 1901 till Kongl. Maj:t med framställning om ett statsbidrag af 1,500 kronor årligen under 3 år för upprättande af utbildningskurser för revisorer. Öfver denna framställning yttrade sig statskontoret afstyrkande, och framställningen afslogs. I saknad af uppmuntran i sitt allmännyttiga sträfvande har Revisor-samfundet för närvarande mycket ringa utsigter att kunna verka för utbildning af sakkunniga och sjelfständiga revisorer.

Huru långt vi här i landet i detta afseende stå tillbaka för det på affärlifvets område så kraftiga engelska folket, framgår af den organisation af revisorer, man i England funnit skäl införa. Litteraturen i England ger också prof på den utveckling, revisionsväsendet der tagit. I Sverige finnes helt enkelt ingen sådan litteratur till ledning för revisorer. Svenska revisor-samfundet är sysselsatt med några förarbeten på detta område. Längre hafva vi ej hunnit.

Vill och kan man då ej göra något för att möta det växande behovvet af fullt utbildade revisorer i vårt land?

I motion n:o 2 till Andra Kammaren hemstälde jag sistlidne riksdag om en utredning i detta syfte. Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 4 biträdde i hufvudsakliga delar min framställning, och kammaren godkände densamma, men Första Kammarens tillfälliga utskott n:o 2 afstyrkte hvarje åtgärd i fråga, hvilket också blef kammarens beslut.

Detta senare utskott hänvisar just till den omständigheten, att Svenska revisor-samfundet efter den engelska förebilden uppstått, och finner deri bland annat ett skäl för att staten ej skall omhändertaga detta intresse. Utskottet ser härvid endast på sjelfva yrkesutöfningen, ej på samfundets skapande — rent ideella uppgift. Detta framgår tydligen deraf, att samfundet sammanställles med aktiebolaget Sveriges Allmänna Revisionsbyrå, som endast har till uppgift att åtaga sig revisioner. Men samfundet såsom sådant utöfvar ingen revisionsverksamhet. Samfundets medlemmar bilda gruppvis eller enskildt, liksom det sker i England, revisionsbyråer för utöfvande af yrket, men dermed har ej samfundet att skaffa. Dessa revisionsbyråer äro af samma art som Sveriges Allmänna Revisionsbyrå, hvilken endast i det hänseendet skiljer sig från Revisor-samfundets hittills få nybildade byråer, att det är ett aktiebolag. Att dessa byråer komma att bättre än förut tillgodose behovet af en tillförlitlig revision, är uppenbart. Men om också yrkesskickligheten härigenom i någon mån under tidernas lopp uppdrifves, om yrkets anseende och sjelfständighet i viss mån deraf kan höjas, är detta något helt annat än att metodiskt utbilda en kår af revisorer öfver landet.

Många rygga för denna senare tanke, emedan de föreställa sig, att det är fråga om afsevärda kostnader. Men det kan lätt göras både enkelt och billigt. Vill och kan man ej såsom i England söka utveckla och understödja sjelfverksamheten på detta område, kan vid af staten understödda och *kontrollerade* handelsskolor bildas en öfverbyggnad — en särskild klass för utbildning af revisorer, till hvilken de elever, som genomgått sådan handelsskola, ega tillträde, *sedan de viss tid varit i tjänst* och utöfvat praktisk revisionsverksamhet hos någon legaliserad revisor eller vid revisionsbyrå. Från sådana skolor utexaminerade revisorer borde då, i den mån det af behovet påkallades, nämnas till offentliga revisorer med en ställning exempelvis motsvarande notarius publicus' eller våra landsfiskalers. 1895 yttrade i Andra Kammaren herr Amnéus, med anledning af en af herr Fredrik Pettersson i Första Kammaren i detta ämne väckt motion, följande:

Att på statens bekostnad utbilda och aflöna några nya tjänstemän vill jag för min del icke vara med om, och detta har icke heller motionären önskat eller åtminstone ej uttryckligen ifrågasatt. Men deremot föreställer

jag mig, att man ganska lätt skulle kunna leda den enskilda företagsamheten in på motionens syftemål. Funnes det nemligen tillfälle å ena sidan för hugade personer att under statens kontroll, men på egen bekostnad, utbilda sig till offentliga revisorer och derom få betyg samt å andra sidan för myndigheter, korporationer och enskilde att vid behof anlita dessa revisorer mot godtgörelse efter taxa, vore redan derigenom ej så litet vunnet, utan att det kostat staten särdeles mycket, om ens något. Jag tänker härvidlag på någon organisation ungefärligen motsvarande landsfiskalernas. Dessa tjänstemän få visserligen förordnanden, hvarigenom de erkännas såsom statens funktionärer, men de ha ingen aflöning, ingen pensionsrätt och ingen annan ersättning än efter resereglementet, om och när de anlitas. Med vår tids trängsel på alla förvärfsbanoor skulle det säkerligen icke möta hinder att få sökande till dylika befattningar, och antagligen skulle deras anlitage, om och när det för öfrigt funnes lämpligt, icke heller ställa sig så särdeles dyrt för staten i jemförelse med de kostnader, som nu utgå, t. ex. när en landshöfding jemte biträde nödgas vid befarad uppbördsbrist företaga en resa, eller när vederbörande chefer och förmän, vanligen åtföljda af en sekreterare, resa ut på inspektions- och revisionsfärder. Dessutom föreställer jag mig, att det skulle vara en ganska god sak, äfven för enskilde, om de i vissa fall, såsom vid botredningar och konkurser m. m., kunde få lita till dylika författningskunniga och i bokföring fullt hemmastadda biträden. —

Skulle sjelfdeklaration komma att blifva påbjuden, blir sannolikt behofvet af offentliga revisorer verkligt trängande.

Yrkesrevisorer och bokförare — och med dessa förstås här den klass af medborgare, som, utan att inträda i annans tjänst, på uppdrag verkställa siffergranskningar, utredningar och revisioner samt biträda vid uppläggande, förande och avslutande af räkenskaper — hafva hittills i vårt land intagit en mycket underordnad social ställning.

Orsakerna härtill äro lätt insedda. De större affärsmännen hafva sina egna fast anställda biträden, som de sjelfva kontrollera efter bästa förmåga, och aktiebolag, kassor eller andra institutioner, som äro lagligen förpligtade att låta sina räkenskaper undergå granskning, vända sig i regeln med sina revisionsuppdrag till aktieegare eller delegare. Endast de mindre handlandena och näringsidkarne, som ej hafva råd att aflöna egna bokförare, måste vända sig till yrkesbokförare, men de arbetstillfällen, som sålunda erbjudas, äro så osäkra och aflöningarna så nedpressade, att dessa bokförares led till stor del rekryteras af personer, som af en eller annan anledning sett sin egen sjelfständiga affärsverksamhet omöjliggjord och

som snart sagdt till hvad pris som helst måste erbjuda sina tjänster för vinnande af ett knappt uppehälle.

Olägenheterna af detta system hafva visat sig. Den större affärs-
mannen, som måste egna sin kraft åt skötseln af affären i sin helhet, för-
summar kontrollen öfver den vidlyftiga bokföringen och blir bestulen;
inom banker och bolag försmillas medel, och tillgreppen döljas genom för-
falskningar af räkenskaperna; kassor förskingras och myndlingar utplundras,
och allt detta icke därför, att kontroll saknas, utan därför att den utöfvas
af personer, som icke ega tillräcklig erfarenhet och sakkunskap för att
genast upptäcka begångna underslef eller åtminstone förhindra deras fort-
gång under någon längre tid. De små handlandena, som af sparsamhets-
skäl skaffa sig undermåliga biträden vid bokföringen, få sina räkenskaper
så förfuskade, att ett flertal af dem vid inträffande konkurs skulle hem-
falla under strafflagens bestämmelser, derest åtal emot dem anställes.

Jag ser intet annat verkligt ingripande botemedel mot dessa miss-
förhållanden än bildandet af ett fast organiseradt och legaliseradt revi-
sorsstånd.

Det är lätt förklarligt, att affärsmannen ej vill blotta sin ställning för
en oansvarig främling, som kan missbruka hans förtroende, men denna
naturliga motvilja skulle bortfalla, derest han vid behof kunde hänvända
sig till en person, som eger statens insegel derå, att han fullgjort före-
skrifna prof och fyller det kunskapsmått, som ensamt berättigar honom
att offentligen utöfva en räkenskapsförares och revisors yrke.

En under statens hägn stående anstalt, der undervisning meddelas i
alla nödiga kunskaper och der lärjungen genom slutlig examens afläggande
legitimeras att utöfva en offentlig revisors yrke — detta är framtidsmålet.

Öfvertygad om vigten af denna fråga för vårt samhälls- och närings-
lif och återopande hvad jag i min ofvannämnda motion liksom här ytter-
ligare anfört till stöd för min uppfattning, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t an-
hålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, *dels* huru
behovet af en kår af fullt utbildade, offentliga revisorer
må kunna mötas, *dels* hvilken ställning och ansvar en
sådan kår bör innehafva, och för Riksdagen framlägga
de förslag, hvartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 24 januari 1902.

Edvard Wavrinsky.